

Lubow Lipycz, Iryna Wołyneć

Metodyka analizy elastyczności działalności produkcyjnej przedsiębiorstw gospodarki leśnej Ukrainy

Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy 9,
323-335

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

LUBOW LIPYCZ, IRYNA WOŁYNEĆ

METODYKA ANALIZY ELASTYCZNOŚCI DZIAŁALNOŚCI PRODUKCYJNEJ PRZEDSIĘBIORSTW GOSPODARKI LEŚNEJ UKRAINY

Streszczenie: w tym badaniu pokazano istotę działalności elastycznej produkcji przedsiębiorstwa. Zaproponowano metodykę oceniania elastyczności działalności produkcyjnej, która stanowi analizę elastyczności zasobów technicznych, technologicznych, zarządzanie personelem i finansami elastyczności działalności produkcyjnej. Scharakteryzowano działalność przedsiębiorstw leśnictwa Ukrainy i zbadano elastyczność produkcyjną ich działalności.

Słowa kluczowe: elastyczność, działalność produkcyjna, zasoby techniczne, zasoby technologiczne, zasoby zarządzania personelem, zasoby finansowe, integralny wskaźnik elastyczności działalności produkcyjnej.

1. WSTĘP

Współczesny etap gospodarczy i przyspieszenie progresu naukowo-technicznego podwyższenia efektywności produkcji branży leśnej jest istotnie hamowane przez istniejące niezgodnienie, które złożyło się między istniejącym potencjałem produkcyjnym przedsiębiorstwa i jego zdolnością szybko i elastycznie zmieniać do odpowiednich wymogów środowiska zewnętrznego.

Ogólnie elastyczność wiąże się przeważnie z rozszerzeniem nomenklatury wykonywanej produkcji i dlatego w zasadzie jest wyznaczona możliwością i szybkością ponownego naprawiania urządzenia i możliwością zmiany technologicznego oprzyrządowania produkcji. Jednak realne warunki funkcjonowania przedsiębiorstwa są bardziej złożone. Tak, mierząc zawężenia bazy surowcowej to coraz więcej są wykorzystywane zubożałe źródła i sztuczne materiały. W warunkach rynkowych zmienia się tło ekonomiczne funkcjonowania działalności produkcyjnej, największy wpływ na niego wywiera objętość i struktury popytu spożywczego, a także inne czynniki środowiska zewnętrznego.

Wymóg dostosowania do zmiennych zewnętrznych sytuacji działalności gospodarczej wysuwa się na pierwszy plan i zaczyna wpływać na przemianę poprzednio

względnej stabilności funkcjonowania systemów produkcyjnych, które jest aktualne na dzisiejszym etapie funkcjonowania przedsiębiorstwa przemysłowego. Przemysłowe przedsiębiorstwa w pełnej mierze występują w jednym z najważniejszych elementów ustroju gospodarczego, odgrywają szczególną rolę w życiu współczesnym społeczeństwa. Właśnie w granicach przedsiębiorstw przemysłowych odbywa się znaczna część procesów integracji produkcyjnych (technicznych, technologicznych, finansowych i zarządzanie personelem) zasobów.

Oprócz tego, aktywna działalność produkcyjna subiektów gospodarczych w zakresie przemysłowym stwarza również sprzyjające przesłanki dla zabezpieczenia produkcyjnego nawału pracy dla większości zdolnej do pracy ludności. Więc, obiektywna ocena możliwości produkcyjnych przedsiębiorstw przemysłowych, przedstawia jeden z najważniejszych czynników rozwoju gospodarki narodowej, podwyższenia dobrobytu społeczeństwa, zabezpieczenia socjalnej stabilności.

Do tej pory niezwykle aktualną zostaje konieczność pogłębienia albo nauczania zasad teoretycznego kształtowania i użycia istniejących zasobów produkcji, ujawnienia możliwej prawidłowości tego procesu, ocena wpływu zewnętrznych i wewnętrznych czynników na efektywność spełnienia działalności produkcyjnej.

2. METODY BADANIA

Z roku na rok na Ukrainie i poza jej granicami zwiększa się ilość publikacji, poświęconych studiowaniu i zgłębianiu problemów, związanych z metodologią analizy i organizacyjnego zabezpieczenia elastyczności systemów produkcyjnych, formowania i projektowania produkcyjnego potencjału przedsiębiorstw przemysłowych, wymiaru jego wielkości i intensywnego użycia^{1, 2}.

Istotny wkład w kształtowanie i rozwój zasad koncepcyjnych elastyczności przedsiębiorstwa i jej elementów, w szczególności elastyczność działalności produkcyjnej, strategicznej, technicznej i elastyczność zarządzania personelem zrobili tacy uczeni jak: O. Hraczow, B. Żukow, A. Proskuriakow, J. Piotr, N. Chlistunowa, N. Szmatko, M. Biłopolski, O. Szapurow, O. Szapurowa, I. Filipiszyn, F. Jewdokimow, S. Kowerha, O. Perederejewa, S. Kuźmenko, I. Stojko, J. Wowk i inne. Jednak zadania oceniania elastyczności produkcji należą do tych pytań problematycznych, które są za mało zbadane i są uogólniane nauką ekonomiczną.

Głównym zadaniem badania jest opracowanie zasad metodycznych z analizy elastyczności produkcyjnej działalności i stosowania ich na przedsiębiorstwach w zakresie gospodarki leśnej.

W publikacjach, które są poświęcone problematyce elastyczności, pod czym najczęściej rozumie się właściwość, która charakteryzuje możliwość opanowania

¹ W. Archipow, *Projektowanie systemów produkcyjnych*, Wydawnictwo LTU, Leningrad 1984, s. 160.

² J. Petrowicz, *Intensyfikacja wykorzystania produkcyjnej zdolności przedsiębiorstw inżynierii*, Wydawnictwo Technika, Kijów 1984, s. 208.

w warunkach systemu produkcyjnego nowych wyrobów żądanej jakości w krótkich terminach i z mniejszymi kosztami zasobów działających i materialnych³.

Czyli elastyczność wiąże się przeważnie z rozszerzeniem nomenklatury wykonywanej produkcji i dlatego w zasadzie jest wyznaczona możliwością i szybkością ponownego naprawiania urządzenia i możliwością zmiany technologicznego oprzyrządowania produkcji. Jednak realne warunki funkcjonowania przedsiębiorstwa są bardziej złożone. Tak, mierząc zawężenia bazy surowcowej to coraz więcej są wykorzystywane zubożałe źródła i sztuczne materiały.

W warunkach rynkowych zmienia się tło ekonomiczne funkcjonowania działalności produkcyjnej, największy wpływ na niego wywiera objętość i struktury popytu spożywczego, a także inne czynniki środowiska zewnętrznego. W warunkach rynkowych transformacji i przyspieszonego naukowo-technicznego postępu wymóg dostosowania do zmiennych zewnętrznych sytuacji działalności gospodarczej wysuwa się na przedni plan i zaczyna wpływać na przemianę poprzednio względnej stabilności funkcjonowania systemów produkcyjnych⁴.

Dlatego uzasadnione jest rozszerzone traktowanie elastyczności produkcyjnej działalności przedsiębiorstwa jako właściwościowe przechodzenie z jednego zdolnego do pracy funkcjonalnego stanu do innego przy minimalnych kosztach i wydatkach kosztów w celu wykonania kolejnego zadania albo nowej funkcji zasobów.

Należy zaznaczyć, że strategię zachowania przedsiębiorstw jako systemu podczas podwyższenia jego elastyczności wyznaczają odpowiednio jednolite charakterystyki.

Strategia jest skupiona na tym, żeby potencjał produkcyjny mógł mieć elastyczność tylko wtedy, kiedy jest wykorzystywana do każdego osobnego elementu, ponieważ dla utrzymania produkcji jest konieczne uczestnictwo wszystkich elementów potencjału. Nieobecność elastyczności oddzielnego elementu potencjału doprowadza do jego wyrzucenia z procesu technologicznego wyrobu nowej produkcji, a także znika możliwość spełnienia tego procesu. Naszym zdaniem, podwyższenie elastyczności produkcyjnego potencjału zależy od elastyczności oddzielnego jego elementu, ponieważ to doprowadza do zwiększenia ilości alternatyw wszystkich składników systemu.

Możemy konstatować, że elastyczność produkcyjnego potencjału dowolnego przedsiębiorstwa jest głównym warunkiem jego efektywnego użycia, które doprowadza do adaptowalności i mobilności ogólnej struktury potencjału i w skutek tego – jego składowych.

W granicach zarządzania elastycznością przedsiębiorstwa kluczową rolę odgrywa problem jej oceniania, bez czego niemożliwie podejmować w tym zakresie uzasadnionych decyzji administracyjnych. Próby rozwiązania tego problemu spełnia-

³ A. Proskuriakow, *Elastyczność systemu produkcyjnego: Metodologia analizy i oceny*, „Inżynieria Herald” 1986, № 7.

⁴ J. Petrowycz, *Elastyczność produkcyjnej zdolności przedsiębiorstwa inżynierskiego i efektywność jego wykorzystania w warunkach transformacji rynkowej*, Wydawnictwo Państwowego uni-tu „Lwow.-politechnika”, № 640, Lwów 2009, s. 3–8.

ły się w pracach wielu uczonych, lecz jedyne, powszechnie uznanego podejścia do oceny elastyczności przedsiębiorstwa we współczesnej administracyjnej nauce dotychczas nie sformowano.

3. WYNIKI BADAŃ

Analizując różne podejścia uczonych do oceniania elastyczności produkcyjnej przedsiębiorstwa, warto zaproponować własną metodykę, która składa się z następujących etapów.

Etap 1. Wybór kompleksu wskaźników według kierunków oceniania elastyczności działalności produkcyjnej.

Na danym etapie spełnia się rozliczenie lokalnych wskaźników takimi metodami:

- 1) do zasobów technicznych są włączone główne fundusze, ich ilość, stan, struktura, właściwości użycia i utrzymania,
- 2) zasoby technologiczne – obecność produkcyjno-technologicznego zabezpieczenia, potrzebne jest do produkcji towaru (technologia, technika, sprzęt, narzędzia),
- 3) zasoby zarządzania personelem polegają na obecności wysoko wykwalifikowanego personelu, które zdolne są opracować, wyprodukować i zrealizować produkcję; obecność czynnego mechanizmu motywacji pracy,
- 4) obecność zasobów finansowych dla produkcji nowych albo polepszonych rodzajów produkcji, usług, procesów produkcyjnych, technologii, systemów.

W tabeli 1 systematyzowano wskaźniki diagnostyki elastyczności działalności produkcyjnej przedsiębiorstwa.

Tabela 1. Kompleks wskaźników według kierunków oceniania elastyczności działalności produkcyjnej

Główne zasoby elastyczności działalności produkcyjnej	Wskaźniki oceny
Zasoby techniczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Techniczne uzbrojenie pracy 2. Udzielna waga progresywnego urządzenia w urządzeniu podstawowym 3. Współczynnik załadowania urządzenia 4. Stopień pracowników wykonujących zmechanizowaną i automatyzowaną pracę 5. Przyrost wydajności pracy na 1% przyrostu technicznej uzbrojonej pracy
Zasoby technologiczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wskaźnik pokrycia majątku. 2. Wartość aktywów trwałych 3. Tempo wznowienia OWF 4. Realny poziom załadowania potężności produkcyjnych 5. Poziom wykorzystania OWF 6. Produktywność pracy

c.d. Tabela 1.

Główne zasoby elastyczności działalności produkcyjnej	Wskaźniki oceny
Zasoby zarządzania personelem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współczynnik płynności personelu 2. Część współpracowników, którzy pracują z tymczasowymi kontraktami (łącznie stanowiska, za umową dzierżawy personelu) 3. Część współpracowników, którzy pracują według elastycznego harmonogramu, niepełny dzień albo pracujący zdalnie 4. Część przemiennej części funduszu opłaty pracy 5. Średnia miesięczna płaca 6. Część pracowników z wykształceniem wyższym wśród pracowników administracji, specjalistów i urzędników 7. Część pracowników, którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego, w ogólnej liczbie pracowników 8. Część współpracowników, którzy mieli szkolenie i podwyższenie kwalifikacji w ciągu ostatnich 3 lat
Zasoby finansowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ogólny współczynnik płynności 2. Współczynnik szybkiej płynności 3. Współczynnik płynności absolutnej 4. Współczynnik niezależności finansowej 5. Współczynnik zależności finansowej 6. Współczynnik manewrowości kapitału własnego 7. Współczynnik manewrowości kapitału roboczego (własnego obrotowego) 8. Współczynnik stabilności finansowej 9. Współczynnik koncentracji kapitału pożyczkowego 10. Współczynnik współzależności kapitału załączonego i własnego 11. Współczynnik opłacalności aktywów 12. Współczynnik zadłużenia

Źródło: F. Jewdokimow, *Ocena potencjału techniczno-technologicznego na przedsiębiorstwach zaawansowanych technologii*, Publikacje naukowe DonNTU. Seria Ekonomiczna, wydanie 97, 2005, s. 25–30; S. Kowerga, O. Perederejewa S. Kuzmenko, *Skuteczne metody diagnostyki technicznej i technologicznej przedsiębiorstw inżynierskich*, Państwowy Uniwersytet w Sumach, Sumy 2011, 4, s. 205–209; I. Stojko, J. Wowk, *Techniczny poziom produkcyjny w celu zapewnienia konkurencyjności przedsiębiorstw (podstawy metodologiczne i diagnostyka)*, Wydawnictwo ASU, TNTU, Ternopol 2012, s. 264–271; I. Czyczkało-Kondracka, *Nowe podejście do oceny rezerwów odzyskania zdolności produkcyjnych przedsiębiorstw*, Wydawnictwo „Perspektywa” 2000, vol. 1 (8), s. 18–20; N. Szmatko, M. Pantelejew, *Ocena podstawowych zdolności zarządzania personelem elastyczności przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo „Wisnyk NTU”HPI”, Charkiw 2010, s. 74–79.

Etap 2. Porównanie każdego wskaźnika do innego wskaźnika efektywności grupy i znajdowania jego udzielną wagę. Odpowiednio integralne współczynniki za grupami zasobów będą dorównywać⁵:

⁵ M. Biłopolski, O. Szapurow, O. Szapurowa, I. Filipiszyn, *Zarządzanie działalnością przemysłową i gospodarczą przedsiębiorstw inżynierskich na rynku*, Wydawnictwo Sp. z o.o. „Wschodni Dom Wydawniczy”, Doneck 2010, s. 94.

$$K_{mp} = \sum_{i=1}^n \Pi_{mp} * \Pi B_{mp}, \quad (1)$$

$$K_{mnp} = \sum_{i=1}^n \Pi_{mnp} * \Pi B_{mnp}, \quad (2)$$

$$K_{kp} = \sum_{i=1}^n \Pi_{kp} * \Pi B_{kp}, \quad (3)$$

$$K_{\phi p} = \sum_{i=1}^n \Pi_{\phi p} * \Pi B_{\phi p} \quad (4)$$

K_{mp} , K_{mnp} , K_{kp} , $K_{\phi p}$ – integralny grupowy współczynnik za grupami zasobów (techniczne, technologiczne, zarządzania personelem, finansowe)

Π_{mp} , Π_{mnp} , Π_{kp} , $\Pi_{\phi p}$ – wskaźniki różnych grup za grupami zasobów (techniczne, technologiczne, zarządzanie personelem, finansowe)

ΠB_{mp} , ΠB_{mnp} , ΠB_{kp} , $\Pi B_{\phi p}$ – ciężar właściwy za grupami zasobów (techniczne, technologiczne, zarządzanie personelem, finansowe)

Etap 3. Rozliczenie integralnego wskaźnika elastyczności działalności produkcyjnej przedsiębiorstwa działa za pomocą formuły:

$$I_{\Sigma \vartheta \delta} = \sqrt[4]{K_{mp} * K_{mnp} * K_{kp} * K_{\phi p}}, \quad (5)$$

$I_{\Sigma \vartheta \delta}$ – integralny wskaźnik elastyczności działalności produkcyjnej;

K_{mp} – integralny współczynnik grupowy zasobów technicznych;

K_{mnp} – integralny współczynnik grupowy zasobów technologicznych;

K_{kp} – integralny współczynnik grupowy zarządzania personelem;

$K_{\phi p}$ – integralny współczynnik grupowy zasobów finansowych.

Etap 4. Wykonywanie interpretacji integralnego wskaźnika elastyczności działalności produkcyjnej przedsiębiorstwa (tabela 2).

Tabela 2. Interpretacja integralnego wskaźnika elastyczności działalności produkcyjnej przedsiębiorstwa

Znaczenie integralnego wskaźnika elastyczności działalności produkcyjnej	Interpretacja integralnego wskaźnika elastyczności produkcyjnej	Charakterystyka
$0,9 \leq I_{\Sigma \vartheta \delta} \leq 1$	Strefa wysokiej elastyczności	wskaźniki elastyczności przebywają w lepszych granicach znormalizowanych znaczeń, a stopień użycia zdolności przedsiębiorstw jest bliski do technicznie uzasadnionych wielkości

c.d. Tabela 2.

Znaczenie integralnego wskaźnika elastyczności działalności produkcyjnej	Interpretacja integralnego wskaźnika elastyczności produkcyjnej	Charakterystyka
$0,6 \leq I_{GBI} \leq 0,9$	Strefa normalnej elastyczności	znaczenia jednego albo kilku wskaźników elastyczności zbliżyły się do niektórej granicy swoich ostatecznych znaczeń, czyli trafiły do „drogi grózb” funkcjonowania przedsiębiorstw, lecz przy tym są nie utracone możliwości gospodarcze, techniczne i technologiczne poprawy wyników działalności przez podjęcie decyzji o charakterze zapobiegawczym
$0,35 \leq I_{GBI} \leq 0,6$	Strefa stanu nieeastycznego	przechodzi ostateczne znaczenie integralnego kryterium elastyczności w granicach jednego okresu t mniej jednostki. Przy czym pojawiają się oznaki nieododwracalnego spadku produkcji i częściowej straty potencjału wskutek wyczerpania zdolności produkcyjnych, zmniejszenia personelu i tym podobne
$I_{GBI} < 0,35$	strefa stanu kryzysowego	wskaźniki elastyczności mają małe znaczenia, przy tym obecny spadek produkcji (nadanie usług) i pełna strata potencjału

Źródło: N. Chlistunowa, *Podstawy metodyczne strategicznej oceny elastyczności usług konsumpcyjnych*, Wydawnictwo Donecki Narodowy Uniwersytet, Winnycja 2015, s. 399.

Zbadamy elastyczność działalności produkcyjnej przedsiębiorstw leśnych Ukrainy podaną metodyką.

Działalność przedsiębiorstw leśnych należy do tego rodzaju działalności ekonomicznej, której część w strukturze gospodarki Ukrainy jest znikoma: koszt wyprodukowanej produkcji w strukturze produktu krajowego brutto stanowi 0,34–0,46%⁶.

Zarazem, od efektywności jej wykonania zależy socjalno-ekologiczno-ekonomiczny rozwój naszego państwa. Tak, drewno, które jest głównym produktem przedsiębiorstw leśnych i najbardziej rozpowszechnionym i uniwersalnym materiałem, ma duże znaczenie w gospodarce kraju i znaczący wpływ na rozwój wielu branż – przemysłowych, transportu, budownictwa i tym podobne.

⁶ J. Kowal, T. Błażkewycz, W. Wołoczko, *Planowanie produkcji w gospodarce leśnej*, Wydawnictwo Narodowy Uniwersytet Agroekologiczny w Żytomierzu, Żytomierz 2011, s. 504.

Baza przemysłu drzewnego odgrywa ważną rolę w rozwoju gospodarki Ukrainy. Ogólne charakterystyki ekonomiczne funduszu leśnego przytoczono w tabeli 3.

Tabela 3. Charakterystyka funduszu leśnego Ukrainy

Powierzchnia ziemi funduszu leśnego, mln. ha	10,8
Lesistość, %	15,7
Ogólny zapas drzewna, mlrd. m ³	2,1
Ogólny roczny przyrost zapasu, mln. m ³	35
Średni zapas drzewna na 1 ha, m ³	240

Źródło: opracowanie własne.

Ostatnio na Ukrainie przyrost zapasu wynosi 35 mln. m³, corocznie każdego roku ze wszystkich rodzajów rąbania przygotowuje się 12 mln. m³, który wynosi 34% przyrostu rocznego. To potwierdza znaczący ekonomiczny i przyrodoochronny potencjał lasów Ukrainy. Więcej, niż połowa lasów kraju została stworzona przez człowieka i potrzebuje stałej opieki.

Lasy Ukrainy nie są wymarłe. To objaśnia się tym, że 1 hektar lasu stanowi prawie 240 m³ (siódme miejsce w Europie, w Polsce – 219 m³, w Białorusi – 183 m³, w Szwecji – 119 m³)⁷.

Nie zwracając uwagi na niewielki kompleks leśny, Ukraina według powierzchni lasów zajmuje 8 miejsce w Europie i 6 miejsce według zapasów drewna.

W ciągu ostatnich 50 lat lesistość państwa wzrosła prawie w 1,5 raza. Według ocen uczonych i fachowców-praktyków, optymalny kompleks leśny dla naszego państwa powinien sięgać 19–20%. W poszczególnych regionach najlepiej kompleks leśny składa: Polesie – 32% (26,8%), Lasostep – 18% (13%), Step – 9% (5,3%), Karpaty – 45% (42%).

Jeszcze jedną właściwością branży leśnej Ukrainy jest to, że historycznie zostają zapisane terytoria lasów za stałymi licznymi właścicielami lasu. Teraz w fundusz leśny Ukrainy wchodzi 50 przedsiębiorstw, resortów i organizacji. Największą z nich jest agencja zasobów leśnych Ukrainy 73%, która jest centralnym organem władzy wykonawczej dla branży leśnej i łowiectwa, także 13% należy do organów samorządu miejskiego, a blisko 0,8% mln. ha lasów albo 8%, a to dokładnie 0,4 mln. ha zadrzewień ochronnych przybywających na ziemiach zapasów urzędów wiejskich.

Stan z 1 stycznia 2015 r. pokazuje, że w lasach państwowej agencji leśnej zostało stworzone ponad 3,2 tys. terytoriów i obiektów przyrodniczo-ochronnego funduszu, którego ogólna powierzchnia ma ponad 1,3 mln. ha. Podporządkowany obszar lasów chronionych wynosi 16,6%.

Według wyników pracy z 345 pracujących przedsiębiorstw w 2014 roku, przedsiębiorstw 317 przyniosło dochód na rzecz państwowej agencji leśnej Ukrainy. 23

⁷ Główne osiągnięcia gospodarstwa leśnego w Ukrainie, http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/artic-le?art_id=121197&cat_id=81209.

przedsiębiorstwa, w tym 14 przedsiębiorstw państwowych, nie przyniosły dochodu. Były one przyjęte do zakresu zarządu państwowej agencji leśnej Ukrainy w grudniu 2013 roku (przekazane od Ministerstwa polityki agrarnej) oraz 1 państwowe przedsiębiorstwo, które zostało przyjęte do zakresu zarządu państwowej agencji leśnej Ukrainy w styczniu 2014 roku (przekazano od Ministerstwa obrony) i 3 państwowe przedsiębiorstwa Donieckiego obwodowego zarządzania gospodarstwem leśnym i łowieckim, które przebywają na niekontrolowanym przez władze państwowe terytorium. Ich sprawozdawczość jest podana tylko za I półrocze 2014 roku.

Dla wyznaczenia czołowych przedsiębiorstw leśnych użyjemy wskaźnika objętości robionych zapasów i na ich podstawie wyznaczmy rynkową wartość każdego przedsiębiorstwa.

Analiza części rynkowych pozwoliła nam wyróżnić przedsiębiorstwa z największym znaczeniem. Wskutek wydzielono cztery strefy, geograficzne, w każdej z których przedstawiono trzy przedsiębiorstwa z najwyższym wskaźnikiem części na rynku (tabela 4).

Tabela 4. Państwowe przedsiębiorstwa (PP) leśnictwa z największą częścią rynku

№	Przedsiębiorstwo	Częśćka rynkowa 2014 r., %
POLESIE		
1	PP „Białokorowyckie gospodarstwo leśne»	1,26
2	PP „Horodnyckie gospodarstwo leśne»	1,25
3	PP „Słoweczzańskie gospodarstwo leśne»	1,25
LASOSTEP		
1	PP „Teteriwskie gospodarstwo leśne»	1,43
2	PP „Fastiwskie gospodarstwo leśne»	0,95
3	PP „Makariwskiego gospodarstwo leśne»	0,94
STEP		
1	PP „Hołowaniwskie gospodarstwo leśne»	0,28
2	PP „Krzemińskie ŁMG»	0,27
3	PP „Ołeksandriwskie gospodarstwo leśne»	0,26
KARPATY		
1	PP „Storożyneckie gospodarstwo leśne»	1,73
2	PP „Wygodskie gospodarstwo leśne»	1,23
3	PP „Osłomodskie gospodarstwo leśne»	1,1

Źródło: opracowanie własne.

Więc, wyznaczając wielkość części rynkowych i wydzielając gospodarstwo leśne z największym jego znaczeniem, wykonamy badanie oceny elastyczności działalności produkcyjnej. Ogólny integralny wskaźnik elastyczności działalności produkcyjnej przytoczony w tabeli 5.

Tabela 5. Wyniki oceniania elastyczności produkcyjnej działalności przedsiębiorstw gospodarstwa leśnego

Lata	Przedsiębiorstwo												
	PP „Białokorowyckie gospodarstwo leśne»	PP „Horodnyckie gospodarstwo leśne»	PP „Słoweczzańskie gospodarstwo leśne»	PP „Teteriwskie gospodarstwo leśne»	PP „Fastiwskie gospodarstwo leśne»	PP „Makariwskie gospodarstwo leśne»	PP „Hołowaniwskie gospodarstwo leśne»	PP „Krzemińskie ŁMG»	PP „Oleksandriwskie gospodarstwo leśne»	PP „Storożyneckie gospodarstwo leśne»	PP „Wygodskie gospodarstwo leśne»	PP „Ostomodskie gospodarstwo leśne»	
2010	0,94	0,84	0,75	0,89	0,95	0,77	0,82	0,80	0,71	0,74	0,72	0,90	
2011	0,86	0,60	0,57	0,60	0,69	0,98	0,97	0,82	0,91	0,95	0,89	0,83	
2012	0,90	0,69	0,60	0,77	0,77	0,59	0,76	0,32	0,58	0,48	0,81	0,74	
2013	0,91	0,72	0,69	0,81	0,71	0,76	0,60	0,41	0,69	0,66	0,85	0,69	
2014	0,89	0,75	0,77	0,85	0,87	0,82	0,75	0,52	0,76	0,71	0,76	0,68	
	strefa wysokiej elastyczności					strefa stanu nieelastycznego							
	strefa normalnej elastyczności					strefa stanu kryzysowego							

Źródło: opracowanie własne.

Analizując przedsiębiorstwa można stwierdzić, że w roku 2010 większość z nich znajdowały się w strefie normalnej elastyczności, a PP «Białokorowyckie gospodarstwo leśne», PP «Fastiwskie gospodarstwo leśne» i PP «Ostomodskie gospodarstwo leśne» – w strefie wysokiej elastyczności. W roku 2011 PP «Słoweczzańskie gospodarstwo leśne» przesunęło się w strefę stanu nieelastycznego; w 2012 r. – w strefie stanu kryzysowego przebywało PP «Krzemińskie ŁMG», a w strefie stanu nieelastycznego – PP «Oleksandriwskie gospodarstwo leśne», PP «Storożyneckie gospodarstwo leśne» i PP «Makariwskie gospodarstwo leśne». W 2013 r. 10 przedsiębiorstw znajdowało się w strefie normalnej elastyczności, tylko PP «Białokorowyckie gospodarstwo leśne» – w strefie wysokiej elastyczności, a PP «Krzemińskie ŁMG» – w strefie stanu nieelastycznego. 2014 r. dla przedsiębiorstw charakteryzował się wysoką elastycznością produkcyjnej działalności, tylko dla PP «Krzemińskie ŁMG» – strefą stanu nieelastycznego.

4. PODSUMOWANIE

Więć, racjonalne zarządzanie elastycznością zabezpiecza nadanie działalności produkcyjnej elastyczności ekonomicznie-celowej, która odpowiada współczesnemu poziomowi progresu naukowo-technicznego i socjalnego. To daje możliwość uniknąć na przedsiębiorstwach przemysłowych nieracjonalnych kosztów zasobów produkcyjnych, wykorzystywać znaczne wewnętrzne rezerwy podwyższenia efektywności produkcji.

Konieczność podwyższenia elastyczności produkcyjnej działalności przedsiębiorstw do potrzeb rynku jest uwarunkowana wieloma przyczynami, polegającymi na:

1. Praktyka krajowa i zagraniczna pokazuje, że jak najmniejsze udzielne koszty na produkowanie dodatkowej tradycyjnej albo na nowo opanowywanej produkcji mają przedsiębiorstwa, które najwyższą miarą są zdolne do przebudowy tradycyjnego schematu funkcjonowania⁸.
2. Problem zabezpieczenia konkurencyjności produkcji jest możliwy tylko na podstawie gwałtownego obniżenia kosztów na produkcję, powiązanych z technicznym przebroeniem i wypuszczaniem na tej podstawie nowej, oryginalnej i takiej, która ma szeroki popyt.
3. Osiągnięcie niskiego kosztu własnej sprzedaży i ceny produkcji pod warunkiem szybkiej odmienności jej rodzajów jest możliwe tylko wtedy, kiedy przedsiębiorstwo ma konieczny poziom elastyczności do innowacji i potrzeb rynku.
4. Nie posiadając wysokiej elastyczności, przedsiębiorstwa nie mają możliwości szeroko wykorzystywać progresywną technikę i technologie, wprowadzenie których w czynną produkcję jest prawie niemożliwe przez konieczność nie częściowej, a prawie pełnej zamiany całego systemu głównych środków produkcyjnych.
5. Nieelastyczna produkcja nie daje możliwości rozwijać się intelektualnemu potencjałowi przedsiębiorstwa. Wysoko wykwalifikowany potencjał pracowników poddziałów naukowych, konstruktorów i technologicznych przez niską zdolność czynnej produkcyjno-technicznej bazy przedsiębiorstw do przemian w swojej strukturze, stałego samorozwoju okazuje się niezadowolającym, który hamuje naukowo-techniczny postęp i negatywnie wpływa na konkurencyjność produkcji.
6. Nieobecność w przedsiębiorstwie wystarczającej koniecznej elastyczności w warunkach rynku i, w skutku tym – niska wartość użytkowa produkcji istotnie ograniczają możliwości przedsiębiorstwa dla otrzymania dostatecznie finansowych zasobów, w tym i walutowych, koniecznych do nabycia nowej techniki i technologii dla zabezpieczenia nieprzerwanego procesu prostego i rozszerzonego odtworzenia.

⁸ I. Szwec, R. Raspopow, *Zarządzanie zdolnością produkcyjną w przedsiębiorstwie w branży cukierniczej*, Wydawnictwo DonNTU-Nord-Press, Doneck 2010.

Więc, podwyższenie stopnia elastyczności przedsiębiorstw do potrzeb rynku teraz jest nie tylko koniecznym komponentem ich późniejszego udanego rozwoju, ale i przedstawia możliwość istnienia przedsiębiorstwa, gwarancję jego bezpieczeństwa. Nasze późniejsze badania będą poświęcone właśnie problemowi udanego rozwoju krajowych przedsiębiorstw przez podwyższenie poziomu elastyczności jego produkcji.

BIBLIOGRAFIA

- Archipow W., *Projektowanie systemów produkcyjnych*, Wydawnictwo LTU, Leningrad 1984.
- Biłopolski M., Szapurow O., Szapurowa O., Filipiszyn I., *Zarządzanie działalnością przemysłową i gospodarczą przedsiębiorstw inżynierskich na rynku*, Wydawnictwo Sp. z o.o. „East Publishing House 2010.
- Chlistunowa N., *Podstawy metodyczne strategicznej oceny elastyczności usług konsumpcyjnych*, Wydawnictwo Donecki Narodowy Uniwersytet, Doni4efck 2015.
- Czyczkało-Kondracka I., *Nowe podejście do oceny rezerwów odzyskania zdolności produkcyjnych przedsiębiorstw*, „Regionalne perspektywy” 2000, 1 (8).
- Hraczow A., *Zarządzanie rozwojem elastyczności przedsiębiorstwa*, Narodowy Ekonomiczny Uniwersytet w Charkowie, Charkow 2006.
- Jewdokimow F., *Ocena potencjału techniczno-technologicznego na przedsiębiorstwach zaawansowanych technologii*, Publikacje Naukowe DonNTU. Seria Ekonomiczna, 2005, vol. 97.
- Jewdokimowa N., Kirijenko A., *Diagnostyka ekonomiczna: podręcznik samodzielnej nauki*, KNEU 2003.
- Główne osiągnięcia gospodarstwa leśnego w Ukrainie, http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/artic-le?art_id=121197&cat_id=81209
- Kowal J., Błażkewycz T., Wołoczkw W., *Planowanie produkcji w gospodarce leśnej*, Narodowy Uniwersytet Agroekologiczny w Żytomierzu, Żytomierz 2011.
- Kowerga S., Perederejewa O., Kuzmenko S., *Skuteczne metody diagnostyki technicznej i technologicznej przedsiębiorstw inżynierskich*, 2011, <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/23943>
- Maczkur Ł., *Informacyjno-analityczne zapewnienie strategicznej kontroli działalności przedsiębiorstw w warunkach transformacji gospodarczej*, Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie, Lwów 2003.
- Matwijczuk A., *Wielopoziomowy system oceny konkurencyjności przedsiębiorstw*, „Prace Naukowe Donieckiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego. Cykl gospodarczy” 2004, vol. 82.
- Petrowycz J., *Elastyczność produkcyjnej zdolności przedsiębiorstwa inżynierskiego i efektywność jego wykorzystania w warunkach transformacji rynkowej*, http://vlp.com.ua/files/01_35.pdf
- Petrowicz J., Terebuch A., *Potencjał produkcyjny przedsiębiorstwa i jego pomiar*, „Organizacja i planowanie gospodarki narodowej” 1991, vol. 102.
- Petrowicz J., *Intensyfikacja wykorzystania produkcyjnej zdolności przedsiębiorstw inżynierii*, Technika 1984.

- Proskuriakow A., *Elastyczność systemu produkcyjnego: Metodologia analizy i oceny*, „Inżynieria Herald” 1986, № 7.
- Stojko I., Wowk J., *Techniczny poziom produkcyjny w celu zapewnienia konkurencyjności przedsiębiorstw (podstawy metodologiczne i diagnostyka)*, <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12sii>, [09.10.2015].
- Szmatko N., Pantelejew M., *Ocena podstawowych zdolności zarządzania personelem elastyczności przedsiębiorstwa*, <http://www.kpi.kharkov.ua/archive/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%/2012/16/14smatko.pdf>
- Szwec I., Raspopow R., *Zarządzanie zdolnością produkcyjną w przedsiębiorstwie w branży cukierniczej*, Wydawnictwo DonNTU-Nord-Press 2010.
- Żukow B., *Innowacyjne oprogramowanie elastycznego rozwoju przedsiębiorstw przemysłowych: teoria, narzędzia, realizacja*, Krasnodar 2007.

*Prof. d.n.e., Lubow Lipycz
Wschodnioeuropejski Narodowy Uniwersytet
Im. Łesi Ukrainki
Łuck, ul. Włynychenka, 28*

*Iryna Wołyneć, starszy wykładowca,
Wschodnioeuropejski Narodowy Uniwersytet
Im. Łesi Ukrainki
Łuck, ul. Włynychenka, 28
Ukraina*